

Gợi ý cho giờ học: Cùng chia sẻ lại những gì mình hiểu sau khi đọc! – “Hoạt động kể lại theo cặp” –

[Truy cập bản gốc tiếng Nhật ở đây](#)

Mở đầu

Trong thực tiễn, mọi người thường triển khai giờ đọc hiểu như thế nào? Có lẽ, phần lớn sẽ diễn ra theo trình tự:

(1) Khởi động (pre-task) → (2) Xác nhận từ mới → (3) Cùng nhau đọc bài → (4) Câu hỏi kiểm tra mức độ hiểu nội dung

Tuy nhiên, trong những giờ học như vậy, học viên có thực sự nắm bắt được nội dung bài đọc? Ngay cả khi đặt câu hỏi kiểm tra, thường chỉ một số ít học viên trả lời, còn với những người im lặng thì chắc hẳn sẽ có lúc khiến chúng ta băn khoăn không biết rằng liệu họ đã hiểu bài hay chưa? Giờ đọc hiểu nhiều khi chỉ dừng lại ở việc trả lời các câu hỏi trong sách giáo khoa, nên khó có thể biết được học viên đã đọc như thế nào và năng lực đọc của họ có thật sự được hình thành hay không.

Vậy thì chúng ta có thể làm thế nào? Một cách hiệu quả là để học viên nói ra những gì họ đã đọc hiểu. Vì học viên sẽ không nói được nếu không thực sự hiểu được nội dung, chúng ta sẽ biết được học viên chưa nắm được nội dung ở đâu. Tất nhiên, việc đề nghị từng học viên trình bày lại những gì họ đã hiểu chưa hẳn là phương án tối ưu, bởi hoạt động nói chỉ có thể diễn ra một cách trọn vẹn khi có sự hiện diện của người lắng nghe. Từ ý tưởng đó, hoạt động “kể lại theo cặp” được giới thiệu trong bài viết này đã ra đời.

Hoạt động “kể lại theo cặp” là hoạt động như thế nào?

“Hoạt động kể lại theo cặp” là hoạt động trong đó: (1) mỗi học viên đọc cùng một tài liệu một cách độc lập với mục đích truyền đạt lại nội dung đã hiểu cho đối phương; (2) sau đó, hai học viên trao đổi và kể lại cho nhau những gì mình đã nắm được. Hãy nhìn hình 1 dưới đây:

Hình 1. Hoạt động kể lại theo cặp (trang 24, *Giáo trình đọc hiểu cho bậc Sơ – trung cấp trở lên*, NXB Bonjinsha)

Trước hết, mỗi học viên đọc tài liệu trong vòng 3 phút. Tài liệu thường là những đoạn văn ngắn gồm 2–3 đoạn, khoảng 200–400 chữ, ở mức độ mà học viên có thể nắm được nội dung chính mà không cần dùng từ điển. Tiếp đó, học viên được phân thành từng cặp và lần lượt thuật lại cho bạn cùng nhóm những gì mình đã đọc, giống như đang kể cho một người chưa biết nội dung, khi nói không nhìn vào tài liệu. Hoạt động này kéo dài khoảng 5 phút.

Sau khi trao đổi xong, học viên sẽ làm các câu hỏi kiểm tra để xác nhận mức độ hiểu nội dung. Các câu hỏi nên đơn giản, ví dụ như chọn một đáp án đúng trong 4 đáp án dựa trên nội dung tài liệu. Cuối cùng, cả lớp cùng nhau đối chiếu đáp án và thảo luận về nội dung hoặc hình thức (từ vựng, ngữ pháp...) nếu có thắc mắc.

Tổng thời gian cần thiết cho một tài liệu khoảng 15-20 phút. Tùy thời lượng tiết học, với một tiết 50 phút, có thể sử dụng 3 tài liệu và lặp lại hoạt động kể lại theo cặp 3 lần.

Chia thành 03 bước “Hoạt động kể lại theo cặp”

Trên thực tế, khi thực hiện ‘hoạt động kể lại theo cặp’, có những cặp học viên trao đổi rất suôn sẻ, nhưng cũng có những cặp vì chưa quen với hình thức này mà không thực hiện đúng theo hướng dẫn: vừa nhìn tài liệu vừa nói, dùng ngôn ngữ mẹ đẻ, hoặc nói những điều mình thích. Những vấn đề này có thể khiến hoạt động trao đổi giữa cặp không diễn ra hiệu quả.

Trong những trường hợp như vậy, để học viên không cảm thấy áp lực hay lo lắng quá nhiều, đồng thời từ từ làm quen với hoạt động, chúng ta có thể thiết lập ‘hoạt động kể lại theo cặp’ thành 3 giai

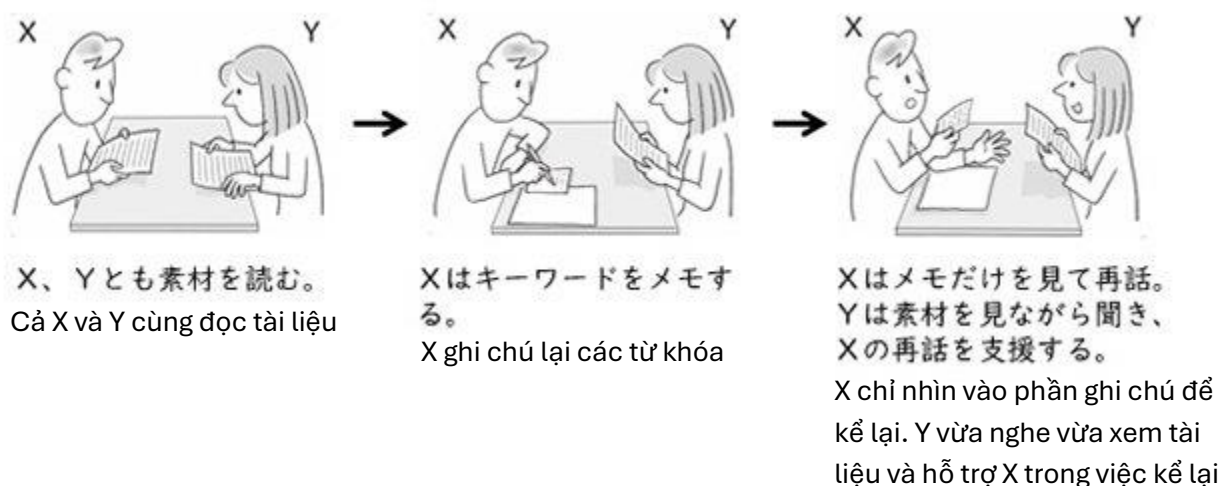
đoạn. Cách làm này giúp học viên dễ dàng và tự nhiên làm quen với hoạt động, đồng thời tham gia với tinh thần thoải mái và hứng thú.

Dưới đây là nội dung và phương pháp của 3 giai đoạn trong ‘hoạt động kể lại theo cặp’.

Giai đoạn 1

Đầu tiên, ở giai đoạn 1, **mục tiêu chính là giúp học viên làm quen với hoạt động này**. Vì vậy, học viên được chia thành hai vai: ‘Người kể lại X’ (người đọc và truyền đạt những gì đã hiểu) và ‘Người hỗ trợ Y’ (người hỗ trợ bạn kể lại). Cách chia này giúp người kể tập trung nói (Hình 2).

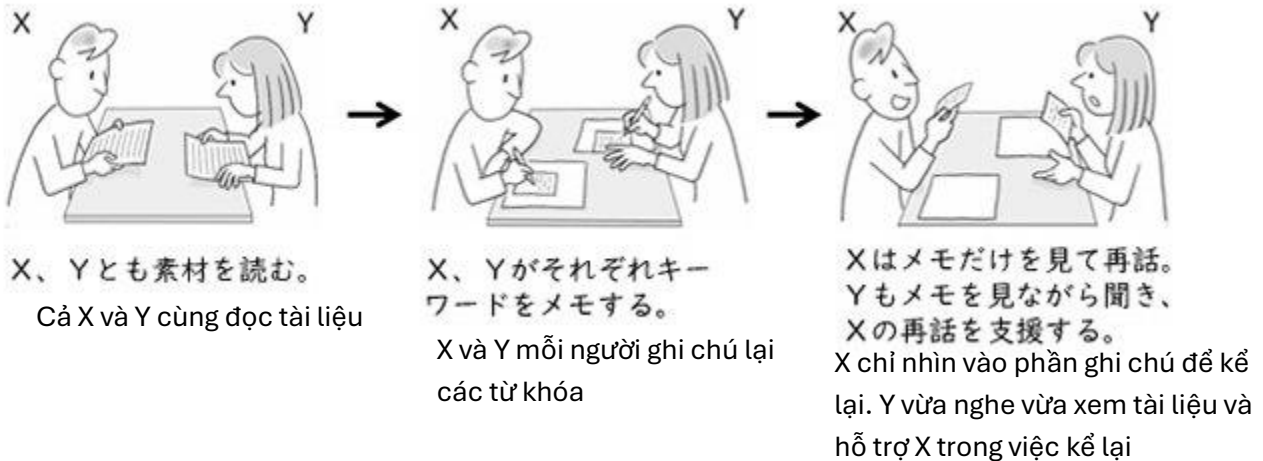
Người kể X đọc tài liệu và ghi chú các từ khóa để xác định những gì sẽ nói với người hỗ trợ Y. Sau đó, họ dùng chính những ghi chú này để kể lại nội dung đã hiểu bằng lời của mình. Người hỗ trợ Y, trong khi nhìn vào tài liệu, sẽ giúp đỡ kịp thời nếu người kể X bỏ sót hoặc nói sai, cung cấp sự hỗ trợ cần thiết để cuộc trao đổi diễn ra hiệu quả.

Hình 2. Giai đoạn 1 “Hoạt động kể lại theo cặp”

Giai đoạn 2

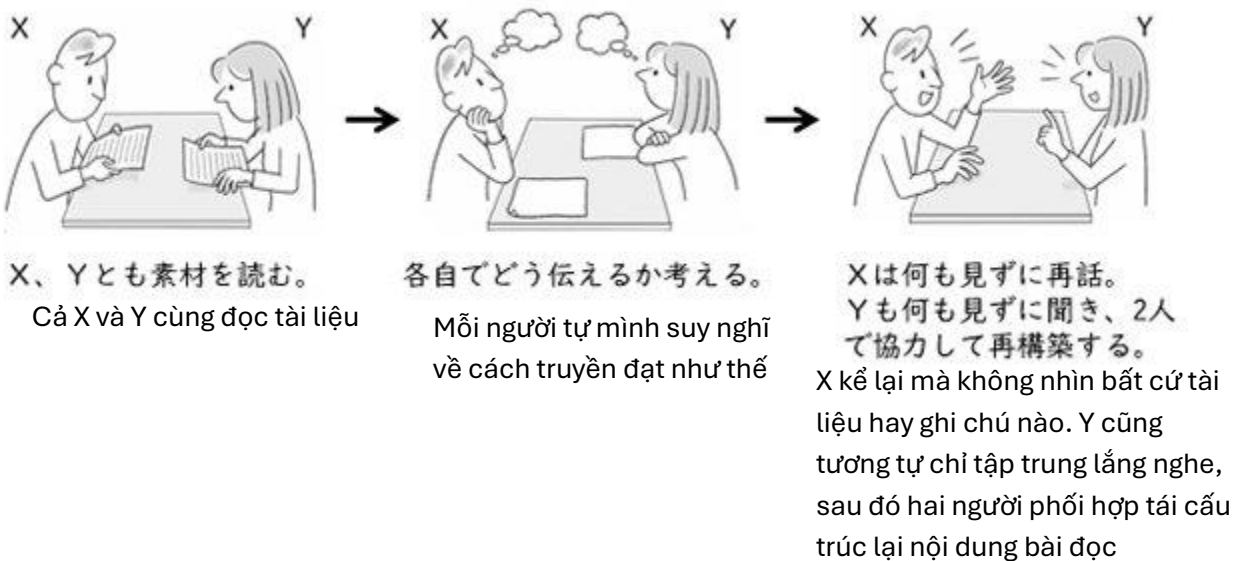
Ở giai đoạn 2, mục tiêu là **giúp hai học viên làm quen với việc kể lại cùng nhau mà không nhìn vào tài liệu**. Sau khi đọc xong, mỗi học viên ghi ra các từ khóa của riêng mình mà không nhìn lại tài liệu (Hình 3). Người kể X dùng ghi chú của mình để bắt đầu kể lại, trong khi người hỗ trợ Y dùng ghi chú riêng để nghe và cung cấp hỗ trợ nếu cần. Hai học viên cùng bổ sung cho nhau để hoàn thiện phần kể lại.

Hình 3. Giai đoạn 2 của “Hoạt động kể lại theo cặp”

Giai đoạn 3

Ở giai đoạn 3, **mục tiêu là để hai người có thể phối hợp cùng nhau hoàn thành hoạt động.** Khác với giai đoạn 1 và 2, ở giai đoạn này học viên không còn được nhìn vào tư liệu gốc hay cả những ghi chú do chính mình viết ra (xem Hình 4). Sau khi đọc xong tài liệu, mỗi người sẽ tự suy nghĩ cách kể lại, rồi bắt đầu hoạt động mà không tham chiếu bất cứ tài liệu. Cuối cùng cả hai sẽ cùng phối hợp để hoàn thành phần kể lại.

Hình 4. Giai đoạn 3 của “Hoạt động tái kể theo cặp”

Bằng cách tiến hành tuần tự theo ba giai đoạn như vậy, ngay cả những học viên chưa quen với hoạt động đọc – kể cũng dần cảm nhận được ý nghĩa và sự thú vị của hoạt động. Đồng thời, học viên có thể cùng bạn học xác nhận mức độ hiểu của bản thân, đặt câu hỏi về những chỗ chưa thống nhất, cũng như làm rõ những phần mà mình chưa nắm chắc.

Cách đưa “hoạt động kể lại theo cặp” vào trong lớp học

Để đưa hoạt động kể lại theo cặp vào trong giờ học, cần lưu ý những điểm nào? Hãy cùng xem xét một số điểm quan trọng sau đây.

Q: “Trước khi đọc, có cần pre-task giới thiệu trước chữ Hán, từ vựng hoặc cách diễn đạt không?”

A: Không cần pre-task. Hoạt động chú trọng vào việc diễn đạt lại bằng lời của người học. Do đó, chỉ sử dụng bài đọc ở mức có thể hiểu mà không cần tra từ điển; không nên sử dụng bài đọc ở mức độ khó.

Q: “Vì sao lại cùng đọc một bài? Có nên để mỗi người đọc hai bài khác nhau không?”

A: Về lâu dài, lý tưởng là mỗi người học đọc một bài đọc khác nhau rồi truyền đạt lại cho đối phương. Tuy nhiên, với trình độ sơ - trung cấp, việc diễn đạt lại nội dung đã đọc cho người khác bằng tiếng Nhật không đơn giản. Vì vậy, trong hoạt động này, để người học không cảm thấy quá tải mà vẫn dần làm quen được, có thể sử dụng cùng một tài liệu, nhưng thay đổi cách đọc và cách trình bày để từng bước nâng cao độ khó của hoạt động.

Q: Học viên chênh lệch về trình độ có bắt cặp được với nhau không?

A: Không sao cả. Trong hoạt động, người kể lại nội dung đã đọc và người hỗ trợ sẽ luân phiên thay đổi vai trò mỗi khi chuyển sang bài đọc khác. Nhờ đó, cả người học trình độ cao lẫn trình độ thấp đều trải qua cả hai vai trò, qua sự lặp lại, học viên sẽ dần quen với hoạt động trong quá trình hỗ trợ lẫn nhau.

Q: Giáo trình đọc nào thì sẽ phù hợp?

A: Hãy chọn các giáo trình phù hợp với trình độ của người học, cân nhắc từ vựng, ngữ pháp và độ dài. Trong cuốn sách ‘Giờ học tiếng Nhật kết hợp hoạt động kể lại – Đọc hiểu từ trình độ sơ–trung cấp’, có kèm tập hợp các ví dụ về các tài liệu đọc có thể tham khảo.

Hoạt động “kể lại theo cặp” này, trong bối cảnh dịch COVID-19 hiện nay, cũng có thể được triển khai trực tuyến, chẳng hạn bằng cách sử dụng chức năng breakout trên Zoom. Rất mong các thầy cô có thể thử áp dụng hoạt động “kể lại theo cặp” này.

Tài liệu tham khảo

Ogawara, Y., Kitani, N., & Kumagai, T. (2012). “Các tương tác trong hoạt động kể lại sau đọc của học viên theo ” - Tạp chí Nghiên cứu Phương pháp giảng dạy Tiếng Nhật, 19(1), 6–7.

Ogawara, Y., Kitani, N., & Kumagai, T. (2015). “Hoạt động kể lại trong giờ đọc hiểu - Phân tích tương tác trong hoạt động theo cặp của học viên ” - Tuyển tập Kỷ yếu Nghiên cứu Giáo dục Tiếng Nhật Kỷ niệm Koide, 23, 5–17.

Ogawara, Y., & Kitani, N. (2016). “Phân tích tài liệu đọc hiểu dựa trên dữ liệu từ hoạt động kể lại - Hướng tới cải thiện giờ đọc ” - Ngôn ngữ Giáo dục Thực tiễn Ima × Koko, 4, 114–127. Tokyo: Coco Shuppan.

Ogawara, Y., & Kitani, N. (2020). “Giờ học tiếng Nhật có ứng dụng “kể lại” - Đọc hiểu từ sơ trung ” - Tokyo: Bonjinsha.

Thông tin bổ sung: Dành cho những ai muốn tìm hiểu thêm

Quý thầy cô cảm thấy thế nào về phần giới thiệu “hoạt động kể lại theo cặp” vừa rồi? Khi áp dụng hoạt động này vào thực tế giờ học, bên cạnh những thắc mắc đã được nêu trong mục Hỏi - Đáp ở trên, chắc chắn sẽ còn nảy sinh nhiều vấn đề khác, chẳng hạn như “không biết nên đánh giá thế nào” v.v.

Chúng tôi đã luôn suy ngẫm về thực tiễn của mình và tìm nhiều cách để ứng phó với những vấn đề nảy sinh trong quá trình triển khai hoạt động. Các điểm then chốt như cách lựa chọn và sắp xếp tài liệu đọc, phương pháp giới thiệu hoạt động, cách ghép cặp, hay phương pháp phân hồi và đánh giá... đều đã được trình bày một cách dễ hiểu trong cuốn “[Giờ học tiếng Nhật ứng dụng hoạt động kể lại - Đọc hiểu từ sơ trung cấp \(NXB Bonjinsha\)](#)”. Kính mong quý thầy cô có thể tham khảo thêm cuốn sách này. Trong sách còn có phụ lục riêng với 40 tư liệu được biên soạn mới hoàn toàn, kèm theo câu hỏi kiểm tra mức độ hiểu nội dung. Những tư liệu này có thể tự do sao chép, cắt ghép để sử dụng linh hoạt trong giảng dạy. Ngoài ra, sách cũng giới thiệu các ví dụ thực tiễn về giờ học có áp dụng “hoạt động kể lại theo cặp” do chính chúng tôi thực hiện, cùng với phân tích cách học viên đã phát triển “năng lực đọc” và “năng lực nói” của mình qua từng giai đoạn.

Kitani Naoyuki – Nguyên giảng viên chuyên trách, Trung tâm Quốc tế Ngôn ngữ Nhật Bản

Ogawara Yoshiro – Giáo sư, Khoa Sau đại học Văn học, Đại học Tohoku

Bản gốc (Tiếng Nhật): Trang web của Quỹ Giao lưu Quốc tế Nhật Bản

授業のヒント^{じゅぎょう}を読んでわかったことを伝えてみよう！「ペアによる^{さいわかつどう}再話活動」のススメ

Gợi ý cho giờ học: Cùng chia sẻ lại những gì mình hiểu sau khi đọc! – “Hoạt động kể lại theo cặp”
– (đăng tải vào tháng 5 năm 2021)

<https://www.jpf.go.jp/j/project/japanese/teach/tsushin/hint/202105.html>